

www.kum-prolozac.hr

ISSN 1848-8358
god. 1, br. 1, 2013.

rič

razgovori i čudesna

ZDRAVSTVENI ODGOJ

ALTERNATIVNA SCENA U IMOTSKOM
Yuma – majka alternativnim bendovima

Rič, dvi s...
NENO BELAN

ANTE GOTOVINA
simbol slobode

Poklade u
Imotskoj krajini

RAZGOVORI I ČUDESA / VELJAČA 2013

OVAJ LIST JE BESPLATAN

**OVAJ ČASOPIS SUFINANCIRALI SU MINISTARSTVO
ZNANOSTI, OBRAZOVANJA I SPORTA TE
MINISTRATVO SOCIJALNE POLITIKE I MLADIH**

U vremenu kada informacija život znači, a razmjena znanja, misli i iskustava kao i pogleda na život življa je nego ikad, odlučili smo dati svoj mali doprinos i ostaviti pisani trag uobličen u ovaj naš časopis kojega smo zbog razgovora i čudesa u njemu nazvali Rič.

Časopisa ne bi bilo da nije složnih i vrijednih ruku naših osnovnoškolaca i njihovih malo starijih kolega. Ono što muči mlade, kao i ono što ih veseli, prezentirano je nizom malih i velikih tekstova koji postavljaju pitanja, ali i nude odgovore.

Časopis je dijelom rezultat i novinarske radionice koju je pokrenula udruga mladih KUM Proložac. Tijekom nekoliko mjeseci učenici OŠ Ivan Leko u Prološcu su vrijedno dolazili na radionice i učili o osnovama novinarskoga zanata. Rič ima sve što jedan časopis čini zanimljivim i vrijednim čitanja – od vijesti preko korisnih savjeta do kvalitetno razrađenih aktualnih tema. Projekt koji je ispočetka zamišljen kao zbir lokalnih tema, s vremenom je, zahvaljujući učenicima iz srednjih škola, prerastao svoje okvire. Postao je zreli uradak i svjedok kvalitete novih generacija kojima se često predbacuje pasivnost i nezainteresiranost za izvanškolske aktivnosti. Mladi novinari svojim zalaganjem mogu biti primjer i poticaj svojim kolegama da pronađu ono što ih ispunjava i veseli i prepuste se tome.

Vi, dragi čitatelji, prepustite se čitanju našega časopisa, zabavite se, naučite nešto i pridružite nam se pri stvaranju idućega broja!

Josipa Rimac i Ana Leko

1. Vijesti iz Imotske krajine /
2. Aktualno /
Zdravstveni odgoj /
3. Alternativna scena u Imotskom /
Yuma – majka alternativnim bendovima /
4. Ekskurzije /
Gdje idu mladi u osnovnim i srednjim školama? /
Crtica s putovanj – Put na Tenerife /
5. Rič, dvi s... /
Neno Belan /
6. Ovisnosti /
Pušenje /
7. Susret s... /
Ivan Kušan /
8. Ante Gotovina – simbol slobode, podsjetnik prošlosti i zalog budućnost /
9. Film /
Sedma umjetnost nekad i danas /
10. Glazba je zvonka radost /
Spajam nespojivo svirajući udaraljke /
11. Poklade u Imotskoj krajini /
Tko smo kad nismo mi? /
12. Frama – duhovni izazov mladima /
13. Kako se danas skita po svijetu? /
14. Zašto gledamo Sulejmana? /
15. Uloga Facebooka u životu mladih /
16. Ljepota iz prirode /
17. Imotski zimski pijat /

/ Tradicionalne Žive jasllice oduševile Proložane i njihove goste

Na dan Božića 2012. godine, mladi iz Proložca u suradnji s časnom sestrom Filipom Smoljo po trinaesti put organizirali su manifestaciju Živih jasllica kako bi ljude podsjetili na Kristovo rođenje. Predstava se održala ispod staroga mosta u presušenom koritu rijeke Suvaje, a organizaciju su preuzeli mladi HKUD-a Proložac te uključili učenike osnovne i srednjih škola. Obitelj Ante i Tine Adžije imala je čast sa svojim sinom Matejem preuzeti ulogu Svete obitelji. Nadamo se da će se tradicija nastaviti, a mladim Proložanima želimo puno uspjeha u budućem radu!

/ Božićni koncert u Drumu

Savjet mladih, Frama Podbablje i HKUD Kolajna organizirali su Božićni humanitarni koncert u Drumu u crkvi sv. Ante pod nazivom *Veselimo se Božiću*. Koncert je održan 21. prosinca 2012. godine, a cilj mu je bio prikupiti novac za siromašne i nemoćne pa su se pozivu odazvale mnoge klape i zborovi. Pohvaljujemo vrijednu akciju i nadamo se kako će se i u budućnosti nastaviti s organizacijom te ne sumnjamo u veliki odaziv naših sumještana.

/ Božićni koncert u Proložcu

Klapa Sv. Mihovil Proložac organizirala je *Božićni koncert klapa* u crkvi sv. Mihovila koji se održao 28. prosinca 2012. godine. Uz Proložane su nastupile brojne klape iz različitih mjesta: Biokovski slavuji iz Zagvozda, Mindule – Čiovo, Košute, Rogotinski pivači, Sveti Karlo – Čiovo, klapa Dubrava iz Omiša i klapa Pasike iz Kostanja. Nastupio je i Mješoviti dječji zbor župe Sv. Mihovil Proložac i solistica Marijana Pezo. Koncertu su nazočili mnogi ljudi dobre volje, željni dobre pjesme i pravoga božićnog ugođaja.

/ Tradicionalni blagdanski koncert učenika Glazbene škole u Imotskom

Dana 20. prosinca 2012. godine u župnoj crkvi sv. Franje u Imotskom održan je prigodni Božićni koncert učenika glazbene škole Dr. fra Ivan Glibotić pod nazivom *Božićna čestitka*. Ova poznata obrazovno-glazbena ustanova u proteklih nekoliko godina osvojila je najveći broj državnih nagrada na raznim državnim natjecanjima. Na koncertu je nastupilo čak sto i pedeset učenika: solisti, orkestar i zbor starijega uzrasta. Svi izvođači pokazali su s koliko se entuzijazma i stručnosti radi u glazbenoj školi. Predivna *Božićna čestitka* i zajednički nastup velikoga pjevačkog zbora i velikoga

puhačkog orkestra popraćen je dugotrajnim ovacijama. Iskren i spontan pljesak dobio je i slijepi dječak Josip Đuzel koji u školi radi po posebnom programu. Čestitamo i profesorima škole koji su pripremili ovu zlatnu imotsku djecu.

/ Školski vrt OŠ Ivan Goran Kovačić u Cisti Velikoj proglašen najljepšim

Titulu najljepšeg školskoga vrta Primorske Hrvatske u 2012. godini osvojila je OŠ Ivana Gorana Kovačića iz Ciste Velike. Za ovu pobjedu zaslužne su godine rada i brige o vrtu što je rezultat podjednakoga truda djece i učitelja. Učenike je, osim glavne nagrade posebno oduševio obilazak zgrade i studija HRT-a, a imali su priliku i odgovarati na razna novinarska pitanja u emisiji Hrvatskoga Radija *Slušaj kako Zemlja diše*. Čestitamo Cisti Velikoj na osvojenoj nagradi nadamo se kako će njihov trud i entuzijizam biti poticaj i ostalim školama u Imotskoj krajini.

Dajana Mršić

/Sportska akademija SPORTKO animira i aktivira mlade Imočane

Sportska akademija *SPORTKO* osnovana je 2008. godine u Imotskom kao neprofitabilna organizacija za unaprjeđenje sporta. Od početka rade s djecom i mladima te su pokrenuli *Sportsko ljeto*, humanitarni projekt na području Imotske krajine. Kroz četiri godine rada projekt je okupio oko tisuću i osamsto mladih i ponudio zanimljive sadržaje koji su im ispunili slobodno vrijeme. Tijekom projekta *Sportsko ljeto 2011. i 2012. godine*, jedan od sadržaja bio je *Sportski kamp za djecu s poteškoćama u razvoju*. Odazvalo se oko stotinjak djece koji su se socijalizirali na sportskim terenima. Tijekom četiri projekta organizirali su sedam programa: dječji sportski kamp, kamp za djecu s poteškoćama u razvoju, košarkaški kamp (u suorganizaciji *Košarkaškog kluba Cibone*), nogometni turnir *Joško Novović Tuta*, međunarodni *Streetball turnir*, *Dodgeball turnir* i humanitarnu akciju *Sportko pomaže*. *SPORTKO* je na čelu sa svojim voditeljem Tvrtkom Aračićem u ove četiri godine dobio puno podrške i nadamo se da će nastaviti s hvalevrijednim humanitarnim projektima.

/Taekwondo klub Imotski

Taekwondo klub Imotski osnovan je prije desetak godina. Koliko je dosada napredovao, najbolje govori brojka od sto i deset polaznika iz Imotskoga i ostalih mjesta na području Imotske krajine. Treninge vodi pet trenera: Ivan, Matija, Mihovil i Zvonko Bubalo te Marko Kavelj. Valja napomenuti da su Ivan, Matija i Mihovil još i vrijedni studenti. Postoje četiri kategorije: mlađi i stariji kadeti te juniori i seniori. Seniori su polaznici iznad sedamnaest godina. U redovima *Taekwondo kluba Imotski* ima mnogo potencijalnih mladih sportaša i

sportašica. Tako je Stela Kavelj kadetkinja koja je tri puta bila prvakinja Republike Hrvatske, dok je Fabijan Grbavac trenutno treći u Hrvatskoj. Prije dvije godine klub je bio treći u ukupnom poretku u Hrvatskoj. U ožujku će se održati sedmi *Memorijalni turnir Josip Jović* u imotskoj srednjoškolskoj dvorani na kojem će nastupiti i naši susjedi iz Bosne i Hercegovine te Slovenije. Očekuje se oko tristo natjecatelja u svim kategorijama osim seniora te se očekuje mnogo lijepih poteza i naravno dobra zabava. Petar Meter

/Vukovi u Imotskoj krajini

Imotska krajina već neko vrijeme brui o pojavi vukova. Gladne životinje tražeći hranu spuštaju se s područja Bosne i Hercegovine na naše područje. Viđeni su u blizini naselja i kuća, ali i u neposrednoj blizini centra Imotskog. Stanovnici su u strahu i zabrinuti jer vukovi napadaju pse i domaće životinje.

Darija Bubalo

Jeste li znali?

Zaštićene životinjske vrste Splitsko-dalmatinske županije su: vuk, jež, daždevnjak, galeb, neke zmiје, crveni koralj, plemenita periska, brojni kukci poput mravi, leptira, pčela zatim ptice pjevice i gušter sljepić. Životinje su zaštićene iz raznih razloga, prvenstveno jer su gotovo istrijebljene.

Vuk ima važnu ulogu u održavanju ravnoteže u ekosustavu no veliku štetu nanosi stočarima. Zbog toga je ove godine, dopušten je odstrel četiri životinjske jedinice.

Jež je također vrlo važan dio ekosustava pa je zbog toga zaštićen u cijeloj Hrvatskoj. Porast ljudske populacije, promjene okoliša, obrada poljoprivrednih površina i požari razlozi su sve veće ugroženosti ove vrste.

Crveni koralj i plemenita periska zaštićeni su jer su ih ljudi prekomjerno iskorištavali i upotrebljavali za izradu nakita i ukrasnih predmeta.

Daždevnjak je ugrožen nestankom vodenih i močvarnih staništa.

Kukci (pčele, leptiri...) su zaštićeni jer stradavaju pretjeranom uporabom pesticida.

Petar Meter

/Biokovski slavuji

U podnožju planine Biokovo nalazi se malo mjesto Zagvozd. To je i rodno mjesto grupe mladih koji su se odlučili ujediniti u dječju klapu koju se nazvali *Biokovski slavuji*. Mnogi ih nisu ozbiljno shvaćali, ali oni svojim radom i nastupima na brojnim natjecanjima već pet godina pokazuju kako pjevaju kao prave ptice pjevice. Klapu čini sedam pjevača. Na početku, prije nego što su službeno postali klapom, okupljali su se u OŠ Zagvozd. Učitelji su počeli primjećivati kako su jako dobri i rodila se ideja da se okupe u klapski sastav. Početci pjevanja i javnih nastupa uključivali su školske i lokalne priredbe, ali zahvaljujući entuzijazmu, trudu i radu polako su napredovali. Ubrzo su počeli pjevati s klapama *Nostalgija*, *Intrade*, *Cambi* i *Kampanel*. U svibnju 2012. godine proglašeni su najboljom dječjom klapom. Uslijedili su nastupi u televizijskim emisijama. Svojim pjesmama i dalje će nastaviti osvajati publiku.

Lucija Mikulić

Uvođenje zdravstvenoga odgoja izazvalo je brojne kontroverze i sukobe u Hrvatskoj. Gledajući televizijske emisije i čitajući novinske članke građani formiraju svoja mišljenja i stavove. Mnogi zauzimaju stavove: ili kategorično da ili kategorično ne. Međutim, većina toga što zapravo vidimo i čitamo su rasprave između Crkve i Vlade. Neupitno je da svatko od nas ima pravo upravljati svojim životom i upravo zbog toga treba dobro razmisliti koliko nam nešto odgovara, koliko je u skladu s našim moralnim načelima i najvažnije od svega ne dopustiti da nam drugi nameću svoja uvjerenja, prihvaćati ih i slijepo slijediti, a da se sami ne informiramo i odlučimo odgovara li navedeno nama kao pojedincima.

Cilj ovoga teksta nije promoviranje, ali ni protivljenje zdravstvenome odgoju. Cilj je potaknuti vas da se sami angažirate i ispitajte ovu temu, uvidite sve njene pozitivne i negativne strane te potom donesete vlastitu odluku. U kurikulumu zdravstvenoga odgoja stoji: „Program se zasniva na višedimenzionalnome modelu koji podrazumijeva povezanost tjelesnoga, mentalnoga, duhovnoga, emocionalnoga i socijalnoga aspekta zdravlja, a ispunjenje i stabilnost u svakoj od navedenih dimenzija pridonosi cjelovitosti razvoja i povećanju kvalitete življenja svake osobe. Program zdravstvenoga odgoja podijeljen je u module: *Živjeti zdravo, Prevencija ovisnosti, Prevencija nasilničkoga ponašanja te Spolno/rodna ravnopravnost i odgovorno spolno ponašanje.*“ Živjeti zdravo modul je namijenjen učenju djece o pravilnoj prehrani, osobnoj higijeni, tjelesnoj aktivnosti i mentalnom zdravlju.

Prevencija ovisnosti i prevencija nasilničkoga ponašanja moduli su koji osobitu pozornost posvećuju nekim novijim pojavama kao što su nasilje korištenjem informacijsko-komunikacijskih tehnologija, kockanje i klađenje adolescenata. Slijede problemi koji su sve više prisutni s tragičnim posljedicama u prometu, a odnose se na prebrzu vožnju, vožnju pod utjecajem alkohola, droga, itd.

Ta tri modula nerijetko se izostavljaju u raspravama o ovoj temi, a svaki čitatelj može sam uvidjeti njihovu važnost. Neki roditelji će možda reći da oni nisu o takvim stvarima učili pa nema potrebe niti da njihova djece o tome uče. To je njihov osobni izbor. Svakako, pritom sigurno gledaju dobrobit svoga djeteta, ali možda ne uviđaju prisutnost brojnih problema u različitim grupama vršnjaka koji su posljedica modernizacije društva. Roditelji bi morali biti svjesni da će se njihova djeca susretati s različitim životnim poteškoćama koje oni nisu proživjeli. Svaka generacija ima svoje posebnosti, sličnosti i različitosti s prethodnima i budućima.

Spolno/rodna ravnopravnost i odgovorno spolno ponašanje posljednji je i ujedno kontroverzni modul. Prema kurikulumu, uloga modula je izgrađivanje pozitivnoga odnosa prema sebi i drugima kroz kritičko promišljanje te razumijevanje različitosti. Brojne, ali ipak ne sve točke ovoga modula nailaze na nerazumijevanje kod roditelja. Proučavanjem kurikulumu može se zaključiti da satovi o emocijama u vršnjačkim odnosima, utjecaju medija na stvaranju slike o sebi, samopoštovanju, odgovornom odlučivanju i nisu toliko negativni. Međutim, teme poput masturbacije, homoseksualnosti, pornografije i abortusa nailaze na kritike.

Postavlja se pitanje etičnosti takvih tema. Neki roditelji se zgražaju nad činjenicom da će njihova djeca o tome učiti u školama, ali pravo je pitanje koliko roditelji poznaju svoje dijete. Nadalje, govor o nekoj temi i podučavanje nije isto što i promoviranje.

Iz kurikulumu izdvajam neke kontroverzne teme. Prema programu učenici petoga razreda učiti će o masturbaciji, šestoga o pornografiji, sedmoga o emocijama, medijima i vršnjačkim odnosima, a učenici osmoga razreda učiti će o rizicima preranih spolnih odnosa. U prvom razredu srednje škole učenicima će se govoriti o odgovornom spolnom ponašanju. Kurikulum drugoga razreda donosi poglavlje o nasilju u vezama, a trećega o abortusu i homoseksualnosti. Ovo su samo neke od tema koje bi se trebale obrađivati.

„Crkva načelno nije protiv zdravstvenoga odgoja, ona samo podržava vjernike, u prvom redu roditelje i nastavnike, koji imaju ozbiljnih primjedbi na predloženi program zdravstvenoga odgoja te smatra da se o tome treba odgovorno i stručno razgovarati”, riječi su kardinala Josipa Bozanića.“

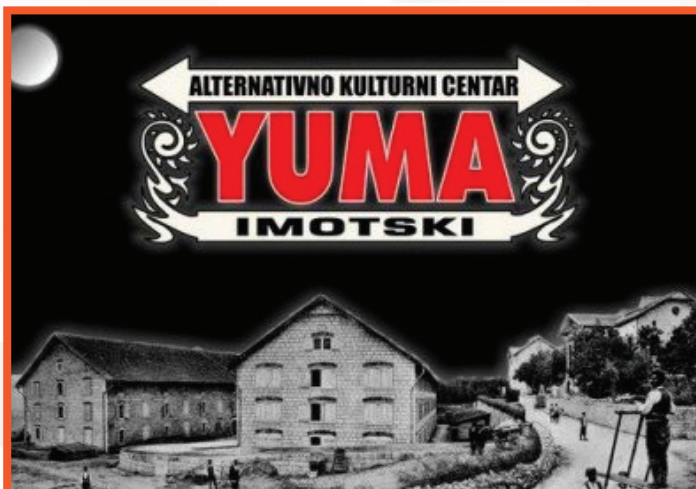
Na svakom roditelju je da dobro razmisli jesu li takve teme primjerene za dob njihovoga djeteta. Pri tome je važno ne zaboraviti koliko rano se djeca susreću i upoznaju s takvim pojmovima putem medija, ali i u grupama vršnjaka te kako često na taj način mogu dobiti krive informacije. Je li loše o tom istom učiti u školama, pitanje je na koje će svaki roditelj morati dati odgovor.

Marina Katavić

YUMA – MAJKA ALTERNATIVNIM BENDOVIMA

U laskom u Austro-Ugarsko Carstvo Hrvatskoj, pa tako i Imotskom dogodile su se neke dobre i neke malo manje dobre stvari. Jedna od dobrih definitivno je gospodarski uzlet kojega je pokrenula sadnja duhana. Davne 1888. godine počela je gradnja prve zgrade duhanske stanice u Imotskom kojom je Bečki dvor želio povećati kvalitetu duhana i obogatiti Grad i na taj način pomoći stanovnicima.

Mnogo godina nakon toga skupina mladih ljudi isprovocirana kulturnim stanjem u Gradu odlučila se pokrenuti i nešto promijeniti na tom području. Upravo u prostoru Duvanjske stanice, popularno zvane Dogana, kojom su i Austrijanci učinili grad boljim, to su napravili i mladi. 2005. godine osnovali su *Alternativno-kulturni centar Yuma* pod okriljem Udruge mladih *Imotski*. Kroz sedam godina postojanja centra, Imočani su imali priliku slušati veliki broj odličnih bendova, sudjelovati u raznim kreativnim radionicama te vidjeti različite izložbe. Nedavnom donacijom Euroherc osiguranja opremljen je, između ostaloga, i glazbeni studio te je kupljen razglas što omogućava mladim bendovima da snimaju pjesme i organiziraju koncerte kad god požele.

Premda imotskih bendova nema puno, svaki je kvalitetan i poseban na svoj način.

Fraktura pupka osnovana je u ljeto 2010. godine u klasičnoj punk/rock formaciji: Roko Đuzel svira bubnjeve, Domagoj Šanić bass gitaru, Andrija Milinović ritam gitaru, a Roko Lončar svira solo gitaru i pjeva. Nakon dvadesetak nastupa po Dalmaciji i Hercegovini i pozitivnih kritika bendu se priključuje puhačka sekcija koju danas čine Mijo Perić (truba) i Jona Matković (saksofon).

Iako ni bend sam ne zna kojemu žanru pripada, slušanjem autorskih stvari,

vidljivi su utjecaji rocka, punka, funka, reggaea uz veseli ska ritam.

Prvi put osnovan je usporedno s *Frakturom* s primarnim ciljem stvaranja vlastite glazbe. Bend čine Ivan Cvitanušić (solo gitara), Roko Mustapić (bass gitara), Mate Babić (ritam gitara i vokal), Mijo Repušić (bubnjar) i Helena Gudelj (glavni vokal). Od osnutka imali su dvadesetak nastupa na kojima su između ostaloga odsvirali devet

autorskih pjesama.

Sljedeći bend čine Hrvoje Domazet (bass gitara i vokal), Mario Milas (klavijature i vokal), Josip Domazet (gitara), Mate Milas (gitara i vokal) i Josip Gudelj (bubnjevi). Iako je bend osnovan prije dvije godine još uvijek traže ono pravo ime. Zasad se zovu *Big Band*. Glazba koju stvaraju pod utjecajem je različitih stilova i glazbenika od kojih se najviše ističu domaći rock bendovi i Beatlesi.

Šećer na kraju je *Take Six*, jedinstveni bend koji je nastao 2008. godine.

Kao i sve ostale, spojilo ih je neprestano druženje i uživanje u glazbi. Bend je poseban zbog mekane *live* svirke koja je prožeta laganim improvizacijama i bazirana na različitim stilovima kao što su jazz, swing, dixy, bee bop, latin, funk, blues, bossa nova... Sadašnji članovi benda su mladi, većinom glazbeno obrazovani, ljudi: Ljubomir Glibota (truba), Hrvoje Čelan (trombon), Mario Đulmez (saksofon), Lovro Livajić (saksofon), Adrijan Lončar (klavijature i vokal), Ante Mendeš (gitara), Stipe Petyo (bass gitara) i Danijel Kadijević (bubnjevi).

Utjecaj ovih bendova na ljude koji ih slušaju vidljiv je u pozitivnoj energiji koja nastaje na njihovim nastupima. Na ovaj način inspirirani su mlađi momci i cure kojima glazba služi kao bijeg od stvarnosti, ispušni ventil koji pršti kreativnošću koja će nadam se, sliku grada obojiti u toplije boje.

Domagoj Šanić

GDJE IDU MLADI U OSNOVNIM I SREDNJIM ŠKOLAMA?

OSNOVNA ŠKOLA U PROLOŠČU

Svake godine generacija osmaša ide na petodnevnu ekskurziju. Ove godine odlučili su se za put u Slavoniju i Hrvatsko zagorje.

Ponuda koju su dobili obuhvaća jedna od najljepših mjesta naše domovine. Đakovo, Osijek, Vukovar, Krapina, Varaždin i Zagreb samo su neki od gradova u kojima će mladi provoditi vrijeme. Posebno se vesele posjetu Gradu heroju. Razgledavajući Spomen groblje, učenici će suosjećati s obiteljima koje su izgubile svoje voljene u ratu. Osim toga, osmaši će posjetiti i Vodo-toranj, bolnicu i Ovčaru. Uzbudeni su i zbog posjeta Smiljanu, rodnom mjestu Nikole Tesle jer će moći vidjeti gdje je poznati hrvatski znanstvenik proveo svoje djetinjstvo.

Destinacija je izabrana prvenstveno zbog toga što su obuhvaćeni gradovi koji će svojom ljepotom i kulturom oduševiti mlade Proložane. Učenici smatraju kako bi bilo dobro posjetiti još i Slavonski Brod. U njegove prirodne ljepote svakako uvjerava titula najljepšega hrvatskog grada 2009. godine. Posjet Karlovcu bi upotpunio cjelokupan doživljaj, jer ovaj grad, koji leži na četiri rijeke, uistinu je predivan. Gradski muzej, Žitna kuća i Gradska knjižnica u Karlovcu zasigurno bi privukli njihovu pažnju.

Mjesta obuhvaćena ovom ponudom jako su lijepa i zanimljiva. Nema sumnje da će putovanje biti zabavno i poučno. S obzirom da se program ekskurzije godinama nije mijenjao, učenici iz Prološća smatraju da bi ponudu trebalo proširiti dodatnim lokacijama kako bi bila još zabavnija, a doživljaj potpuniji.

Josipa Juričić

GIMNAZIJA U IMOTSKOM

Na kraju trećega razreda srednje škole, većina učenika u imotskoj Gimnaziji odlučila je ići na ekskurziju odnosno naturalno putovanje. Najčešće destinacije su Španjolska te Češka i Slovačka. Cijelo putovanje traje otprilike tjedan dana. Budući da i sama idem u treći razred, pristupam ovoj temi subjektivno.

Iz razgovora s vršnjacima može se zaključiti kako mnogi od njih nemaju volje ili pak novaca, a neki će, ako moraju birati, radije platiti autoškolu nego ići na ekskurziju, što im se s obzirom na ekonomsku situaciju u državi, ne može zamjeriti.

Spominjale su se i neke druge zemlje uglavnom zbog maloga broja zainteresiranih za gore navedene zemlje. Razmatrala se Grčka, Francuska pa čak i sjeverna Irska.

Mislim da je nemoguće udovoljiti svačijem ukusu, ali bez obzira na odabranu destinaciju, putovanje je sjajna prilika za mnoge učenike. Uz puno bezbrižne zabave, bit će tu i mnogo poučnih sadržaja i povijesnih mjesta, spomenika i ostalih kulturnih sadržaja koji su svakako vrijedni za vidjeti. Uz unaprijed isplanirani obavezni

program, učenici će imati i mnogo slobodnoga vremena te priliku za samostalno istraživanje grada. U razgovoru sa starijim generacijama doznala sam kako je naturalno putovanje nezaboravno iskustvo, a podjednako su bili oduševljeni i oni koji su išli u Španjolsku i oni koji su posjetili Češku i Slovačku. Isto tako, ima učenika kojima je na prvom mjestu zabava, kao i onih koji prvenstveno idu kako bi nešto naučili. Pogađate, u svakom slučaju, svi se vraćaju zadovoljni i ispunjenih očekivanja.

Što se tiče negativnih strana ekskurzije tu su povećanje cijena (svake godine za 200-300 kuna), te dugotrajno putovanje autobusom. Bilo je riječi o dostupnosti poroka kojima su maloljetnici izloženi, kao što su npr. kockarnice i nedozvoljena opojna sredstva. Iako sve navedeno jest realna opasnost za mlade, moramo priznati da su u današnje vrijeme time okruženi i doma.

Bilo kako bilo, zabava je zagarantirana i smatram kako svi oni koji se odluče za naturalno putovanje neće požaliti jer ipak je to odlična prilika za upoznavanje nove zemlje i novih ljudi te nezaboravan provod sa školskim prijateljima i kolegama.

Ivana Meter

CRTICA S PUTOVANJA

Na kraju školske godine, kada su počeli zasluženi ljetni praznici, svi smo imali svoje planove kako što bolje i ljepše provesti ljetno. Moj plan je bio otići na plažu, plivati i uživati u žarkom suncu. Ovoga ljeta, praznici su postali mnogo zabavniji nego što su to predviđali moji planovi. Moja teta Tanja odlučila je poći na putovanje zajedno sa svojom obitelji te povesti i mene. I to ne bilo gdje već na Tenerife! Kada su mi priopćili novost, znala sam da me čeka nešto nezaboravno. Odlazak u inozemstvo i prva vožnja avionom bili su samo dio događaja do kojih sam odbrojavala dane. Kada smo stigli, nakon dugoga leta, čekaio nas je čovjek sa papirima na kojemu su pisala naša imena. Kroz prozor automobila, promatrala sam okolinu. Sve je bilo drugačije od onoga što poznajem. S jedne strane bilo je kao u pustinji – pijesak te samo poneka biljka, a s druge strane vidjela sam velike glatke stijene koje su ostavljale bez daha. Kako smo se bližili našem odredištu, Playa de Las Americas, tako se postupno i okolina mijenjala. Dočekale su nas visoke palme, egzotične biljke kojih nema nigdje drugdje, veliki trgovački centri i apartmanska naselja. Sve je bilo prepuno boja i kontrasta. Posjetili smo obalu Atlantskoga oceana koja se isticala crnim, vulkanskim pijeskom. Prekrasno je bilo i u Loro parku, botaničkom i zoološkom vrtu gdje smo uživali gledajući predstave orki, delfina i morskih lavova. Siam park, kojega smo također posjetili, odiše vrhunskom zabavom. Luda i brza puštanja kroz torpeda, vožnja mirnom umjetnom rijekom, kupanje na najvećoj umjetnoj plaži na Tenerifima gdje se puštaju veliki valovi.. Obilazeći otok, naučila sam mnogo o povijesti ovoga divnog mjesta. Godine 1476. Španjolci su, zahvaljujući Columbu, otkrili Tenerife. Okupirali su otok i htjeli ondašnje stanovništvo učiniti robovima. Unatoč otporu, Španjolci su uspjeli u svom naumu pa je otočje i danas dio Španjolske premda je 1500 km udaljeno od obale. Sljedeće odredište bio je gradić Garachico koji je nastradao pod erupcijom vulkana. Legenda kaže kako je mjesni svećenik, kada je lava došla do grada, žrtvovao sam sebe kako se vruća masa ne bi dalje širila. I zaista, lava je stala na tom mjestu gdje je kasnije podignuta mala crkva. Obišli smo i Icod de los vinos, mjesto u kojem su odrasli kušali različite likere i vina. U blizini se nalazila kuća zmajevog stabla i najstarije stablo na otoku, zmajevog stabla, čiji je liker prema predaji pomlađivao.

Cijeli putovanje brzo je prošlo i posjetu Tenerifima približio se kraj. Kada je došao dan povratka u Hrvatsku, bilo mi je žao, ali nedostajala mi je moja obitelj, prijatelji i škola. Pokazala se istinitom ona stara izreka *kod kuće je ipak najljepše*.

Tanja Bekavac

Kulturna udruga mladih *KUM Proložac* odlučila je pokrenuti časopis mladih, *RIČ - Razgovori i Čudesa* pa smo u namjeri da pronađemo prikladnu osobu za primjer mladima, kako glazbeno tako i moralno porazgovarali s Nenom Belanom, cijenjenim glazbenikom s riječkom adresom.

Krenimo od početka. Što mi možete reći o svome životu u Splitu, a potom i u Rijeci?

Za Split me veže djetinjstvo, odrastanje i mladost, a za Rijeku zrelija faza. Oba grada su mi dala puno i puno im dugujem. Ono što im je zajedničko je činjenica da su oba mediteranska, primorska grada, što meni, mome duhu i mentalitetu jako odgovara, s razlikom da je Rijeka mirnija i ležernija, a Split temperamentniji grad. Tako da je svaki došao u pravom razdoblju moga života.

Glazba je većini ljudi hobi. Koji su Vaši porivi da se profesionalno bavite glazbom i što Vas okupira u slobodno vrijeme?

I meni je bila hobi dugi niz godina, a profesionalizam se dogodio spontano, možda čak i slučajno. Jednostavno su se u veoma kratkom razdoblju poklopile neke stvari, rekli bi ljudi, *zvijezde na nebu su odlučile tako*. Kada sam slobodan opet glazba, ali naravno i obitelj, prijatelj – to je ono što ne zanemarujem u životu. Imam i nekoliko hobija, a izdvojio bih gledanje filmova, kuhanje...

Kada ste prvi put stali na svjetlo pozornice, odnosno kada ste prvi put nastupili i gdje?

To je bilo u klubu mladih u Splitu davne 1976. godine. Kao srednjoškolac, zajedno sa svojim prijateljem izveo sam pjesmu *Yesterday* od grupe *The Beatles*. Imao sam jaku tremu.

Bili ste član grupe Đavoli. Recite nam nešto više o tom popularnom splitskom sastavu čije pjesme i danas slušamo i pjevamo?

Đavoli su nastali na inicijativu moga prijatelja Marinka Biškića i mene, a namjeravali smo napraviti bend koji će oživjeti glazbu iz 50. - ih i 60. - ih godina. Marinko je brzo otpao jer se odselio u Zagreb poslom, a ja sam ustrajao i napravio Đavole. U početku smo svirali samo obrade starih pjesama iz tog razdoblja, a poslije sam počeo raditi i autorske pjesme u tom stilu. Potpisali smo ugovor s *Jugotonom* i snimili četiri ploče sljedećih nekoliko godina te postigli zavidnu popularnost u bivšoj državi. Razišli smo se 1991. godine početkom rata.

Kada ste krenuli sa solo karijerom?

Nakon pauze, krajem 1992. godine, kada sam odlučio ići dalje s glazbenom karijerom, snimio sam singl *Sunny day* koji je odmah postigao veliki uspjeh i moja karijera se nastavila. Tada sam izdao i album *Vino noći*.

Možete li povući paralelu između splitske i riječke pop-rock scene i kako Vas publika doživljava u Splitu, a kako u Rijeci?

Pa splitska scena je možda malo više s naglaskom na pop, a riječka s naglaskom na rock, ali obje su vrlo kvalitetne. Što se tiče publike, to je slično, vole nas svugdje, refreni se pjevaju u oba grada.

Koliko ste dosada izdali albuma i koji je po Vašem mišljenju najuspješniji, a koji Vam je najdraži?

Izdao sam ukupno jedanaest albuma i dosada najdražega nema, sve su to moja djeca. :) A uspješno je bilo više njih. Zadnji albumi *Rijeka snova* i *Tvornica snova* zaslužili su Porine za najbolje albume.

S kojom ste pjesmom, po Vašem mišljenju, postigli najveći uspjeh?

Opet ih ima nekoliko ravnopravnih, teško je odrediti s kojom, npr. *Stojim na kantunu*, *Sunny day*, *Rijeka snova*, *Zar više nema nas...*

U vašoj dugogodišnjoj karijeri, koji Vam se nastup urezao u sjećanje?

Svakako prvi nastup u dvorani Gripe u Splitu s *Đavolima*. Dvorana je bila puna i to je bilo ostvarenje moga sna i cijeli koncert lebdio sam dva centimetra iznad tla. :)

Kakvi su Vam planovi za budućnost? Pripremate li uskoro novi studijski album?

Planovi su uvijek isti. Svirati što više, snimati nove pjesme, spotove i činiti ljude sretnima. Album, nadam

se, bit će gotov do kraja ove godine.

Jeste li ikada nastupali u Imotskom? Ako jeste, kako vas je primila imotska publika?

Nisam, nažalost, odavno, ali sjećam se nekadašnjih nastupa na maturalcima i ljetnih nastupa na skalinama i u lokalnim diskotekama. Uvijek nam je bilo lijepo i super smo bili primljeni.

Osjetite li ponekad kako ste se zasitili glazbe i estradnoga života?

Ni slučajno! Pa tek sam se zalaufao! (smijeh)

U karijeri ste osvojili mnoge nagrade. Koja Vam je najdraža?

Tri nagrade su mi najdraže: 1989. godine osvajanje *Splitskog festivala* s ukupno pet nagrada s pjesmom *Dugo toplo ljeto*, 2009. Porin za pjesmu godine kao autor i izvođač pjesme *Zar više nema nas* (duet s Massimom) te 2010. Porin za album godine, *Tvornica snova*.

Iza Vas je golemo životno iskustvo. U ovo vrijeme velikih promjena, moralne i društvene krize, mladi se često izgube i odu pogrešnim putem. Što biste im savjetovali i poručili?

Teško je to izreći u jednoj rečenici, ali evo, poručio bih mladima da svakako slijede put svoga srca, da vjeruju u sebe, da budu disciplinirani i vrijedni, uporni te da njeguju pozitivan stav o životu i svijetu oko sebe.

Hvala Vam puno što ste odvojili vremena za nas. Želim Vam sve najbolje i sretnu i uspješnu 2013. godinu!

Hvala lijepa! I ja Vama uzvraćam istim željama!

Mia Meter

PUŠENJE

U današnje vrijeme kada smo sa svih strana putem medija, interneta, vršnjačke interakcije i mnogih drugih načina obaviješteni o problemima u društvu, teško je izdvojiti među raznolikim skupom tabua i nepravdi, nešto slično problemu pušenja. Pitanja koja se vežu za tu temu povlače se godinama kroz kulturu Zapada, a svatko zauzima određeni stav – od strastvenih pušača do onih koji racionalno zaključuju kako je bilo kakva ovisnost loša te prema tome treba biti osuđena. No je li baš tako, tko ima pravo i je li u modernom, demokratskom i liberalnom društvu tako lako zastupati mišljenja i imati prava, naročito kada je riječ o tako osjetljivom pitanju?

Bez obzira na stalna povećanja cijene cigareta, zabrane pušenja u određenim prostorima i sve veće osude javnosti ove ružne navike, broj mladih koji pripaljuju cigaretu ne smanjuje se, štoviše, raste. Koga ustvari okriviti za to što adolescenti postaju pušači i svjesno narušavaju svoje zdravlje? Same nas, mlade, neizgrađene osobe? Roditelje, koji često sami ne mogu biti primjer i pokušavajući biti odgovorni i savjesni roditelji, bivaju licemjeri? Vršnjački pritisak, koji je često primarni razlog zašto mladi počinju s pušenjem? Ili pak društvo?

Društvo, taj apstraktni pojam, bilo bi možda najlakše okriviti. No kako ono točno utječe na mlade? Ide li zaista u korist društvu mnoštvo postupaka koje vlast poduzima po pitanju pušača? Je li suludo govoriti o liberalizmu i jednakosti, ako se društvo razdvaja na pušače i nepušače, neću raspravljati, no svakako je jasno da to isto društvo koje osuđuje pušače, s druge strane odobrava npr. brzu hranu kao što je vidljivo iz medija, tj. reklama. Mnogi roditelji kaznit će svoje dijete ako ga vide s cigaretom u ruci, ali neće reagirati ako to isto dijete na računalo igra igrice prepune nasilja ili pak svaki dan jede sendviče i ostalu nezdravu hranu.

Možemo se osvrnuti i na slučaj s filmskim kompanijama u čijim se filmovima neće više moći vidjeti osoba s cigaretom (čak ni negativac!), ali svakako možemo „uživati“ u scenama nasilja. Kako objasniti ove društvene fenomene kojima se važe što je veće zlo?

Uviđamo koliko je tema složena i kako je u mnogim obiteljima još uvijek tabu. Roditelji se nalaze u nezavidnoj situaciji u odgoju djece kada se dođe do ovoga pitanja, naročito roditelji pušači. Informirati djecu o štetnosti duhanskih proizvoda uglavnom nije dovoljno kako bi ih se spriječilo da i sami probaju cigaretu. Kako onda pristupiti ovom problemu?

Mislim da je jasno da je pušenje problem i mladih, njihovih roditelja i društva te da smo svi uglavnom nemoćni u pozitivnom utjecaju na mlade ljude. Smatram da je dovoljno naglasiti kako je bolje niti ne probati cigaretu, jer na kraju, nema ništa zanimljivo u narušavanju vlastitoga zdravlja. Ostavimo po strani pitanje slobode izbore i navedimo negativne strane pušenja, a to su: ozbiljne i teške bolesti, žuti nokti, zubi, zadah, neugodan miris koji se širi oko pušača nakon godina pušenja i ovisnost te potreba da se zapali cigareta u neprimjerenim situacijama. Dakle, zar nije bolje nikada niti ne počinjati s pušenjem?

Valentina Divić

IVAN KUŠAN

Rijetki su oni koji nisu upoznati sa smrću Ivana Kušana, slikara, prevoditelja i velikoga pisca koji je našu književnost obogatio poučnim i zabavnim djelima. Uređivao je časopise, prevodio i pisao. Kušan je bio akademik, osoba koja je izuzetnim sjajem blistala u povijesti i sadašnjosti hrvatske književnosti, klasik i ponos književnoga stvaralaštva. No bio je i mnogo više od onoga tintom utisnutoga u biografije položene na policama knjižara. Ivan Kušan je bio i ostao veseli duh odrastanja svakoga od nas pa tako i mene koja sam se u djetinjstvu često zabavljala upravo čitanjem njegovih romana. Tom činjenicom započinjem ovu priču. Rođen je 30. kolovoza 1933. u Sarajevu, a dvadeset i tri godine poslije rođen je Ratko Milić zvan Koko čija je

pojava u Kušanovim djelima djelomično zaslužna za književnu slavu pisca. Kokove su priče: *Uzbuna na Zelenom Vrh* (1956.), *Koko i duhovi* (1958.), *Domaća zadaća* (1960.), *Zagonetni dječak* (1963.) i *Koko u Parizu* (1972.). Kroz navedene romane doznali smo mnogo o odrastanju, živahnoj čudi i pustolovinama glavnoga lika. Roman *Lažeš Melita* iz 1965. godine također je poznat i tražen u školskim i gradskim knjižnicama, baš kao i ostali romani za odrasle (*Trenutak unaprijed*, *Toranj*, *Naivci*), priče (*Ljubi susjeda svog*, *Promišljeni*, *Dugi gnjev*), putopisi i drame (*Narodni glas*, *Svrha od slobode*), što ih je Kušan napisao tijekom svoga života. U njima na šaljiv i puku dostupan način progovara o društvenoj nepravdi, slobodi, povijesnim zavrslamama doista osebnim stilom pisanja prožetim cinizmom, humorom i iskrenim knjiženim pristupom.

Osim na književnom, Kušanov rad bio je vrijedan divljenja i na likovnom polju. Još kao student odsakao je talentom i likovnim umijećem – crtačkim i slikarskim. Bio je akademski slikar iz klase Ive Režeka i politički karikaturist, prvi takav u Hrvatskoj. Istaknuo se i kao jedan od prvih dramaturga u *Zagrebačkoj školi crtanog filma*. Budući da je bio prijatelj Slavka Kolara i Tina Ujevića, jednom ih je prilikom portretirao. Kada je Tin ugledao vlastiti portret komentirao ga je riječima: „Pa izgledam pametniji nego Goethe, a ljepši nego Churchill, što ću više!“

Kako bilo, Kušan je smatrao da svoj bogati izvor misli i osjećaja ipak ne može pokazati svijetu slikarskim radom onako kako bi on htio već je mislio kako se to, u njegovom slučaju, može jedino riječima.

Dokaz vrijednosti, ili barem jednostavnosti razumijevanja i zabavnosti njegovih djela, zasigurno je i činjenica da su mnoga oživljena na kazališnim daskama HNK-a u Zagrebu. Ekranizacija Kušanovog stvaralačkoga rada, kruna je i pečat njegova dostignuća.

Film *Koko i duhovi* snimljen u produkciji Kinorame i HRT-a u hrvatska kina izašao je 2011. godine. Režirao ga je sin Ivana Kušana, Danijel Kušan koji je poslije premijere izjavio kako je tijekom prikazivanja u očima svoga oca vidio suze. Film je zaslužno dobio najbolje kritike hrvatske javnosti i kritičara. Mene je osobno obasuo istom onom djetinjom radošću koju sam osjećala čitajući romane. Osim toga, još je jednom potvrdio kvalitetu hrvatske kinematografije koju često podcjenjujemo i ostavljamo u sjeni inozemnih filmskih uradaka.

Zahvaljujući uspješnosti ovoga uratka, u rujnu 2012. godine započelo je snimanje *Zagonetnog dječaka*, također u režiji Danijela Kušana. Planira se ekranizacija *Uzbune na Zelenom Vrh*u, a roman *Lažeš Melita* već je snimljen kao serija, a sada se planira snimiti i kao film.

Ivan Kušan u jednom intervjuu je izjavio: „Živimo u jednom zbrkanom svijetu, u svijetu u kojem ne vladaju baš neki zakoni pravde i istine.“ Tim citatom djelomično se može objasniti tematika njegovoga književnog stvaralaštva, onoga kojim je nastojao vratiti djeci djetinjstvo, a starijima svijest o ispravnom načinu života, daleko od politike, nepravde i svakodnevnih briga. Umro je u Zagrebu 20. studenoga 2012. nakon duge bolesti, ostavivši iza sebe mnogo dostignuća koja ostaju kao vječan dokaz kvalitete hrvatske književnosti.

Sanja Tucak

SIMBOL SLOBODE, PODSJETNIK PROŠLOSTI I ZALOG BUDUĆNOSTI

Od malih nogu znamo da je Hrvatska država koju su stvorili heroji koji su slobodu našega naroda stvarali u mukama i suzama. Otac nam je uvijek spominjao naše junake koji su zaslužni za slobodu i samostalnost domovine, a posebno jednoga – Antu Gotovinu, čovjeka koji se borio za pravdu, osobu koja je u konačnici nadvladala sve neprijatelje našega naroda. Kad god bi nam pričao o njemu, suze bi kliznule niz njegove obraze. U njegovim očima vidjela se bol zbog učinjene nepravde hrvatskom narodu, ali i ljubav i zahvalnost. Iz dana u dan postajali smo sve čvršći i ponosniji Hrvati koji su strpljivo čekali trenutak konačne odluke i pritom nisu gubili nadu. Osvanulo je novo jutro kada se cijela Hrvatska digla na noge i kada su se sve hrvatske duše spojile u jednu. I tako je jedno veliko hrvatsko srce puno iščekivanja čekalo odluku koja će zauvijek promijeniti našu zemlju i koja se nikada neće zaboraviti. Nakon dugih jedanaest godina heroj je oslobođen, lijepa naša je bez okova, a Hrvati su i na Sudu obranili čast svoga doma.

Kada bismo pisale o njegovom ratnom putu mogle bismo ispisati cijelu knjigu, ali o našim osjećajima prema njemu ne bismo ispisale ni jednoga lista. Ne zato što ga ne volimo, već zato što su naši osjećaji prema njemu neopisivi. Ante Gotovina trebao bi biti primjer svim ljudima. Njegova hrabrost, strpljivost, vjera i ljubav pobijedili su nepravdu i mržnju. Pokazao nam je kako ispravno kročiti u budućnost i naglasio da prošlost ostavimo iza sebe, ali da je nikada ne zaboravimo.

Heroj, a ne zločinac, riječi su koje će mnogima biti snaga, baš kao i one *časni sude, nisam kriv* koje su se na kraju pokazale istinitima. Obećajemo da ćemo uvijek biti pravi Hrvati koji neće dozvoliti da legende, heroji, ubijeni i preživjeli dragovoljci odu zaborav. Svoju djecu i generacije koje dolaze učiti ćemo kao što je naš otac učio nas – da budu domoljubi i da s ponosom u bilo kojem dijelu svijeta mogu reći *Ja sam Hrvat!*

Ivana i Anđela Maršić

Ante Gotovina rođen je na otoku Pašmanu blizu Zadra. Sa samo sedamnaest godina pridružio se Legiji stranaca. Sudjelovao je u nekoliko vojnih operacija. Nakon gotovo dvadeset godina izbjivanja, Gotovina se 1991. godine vratio u Hrvatsku kako bi sudjelovao u Domovinskom ratu. Kao vojnik u *Tigrovima* borio se na zapadno-slavonskom ratištu. Godine 1993. postao je zapovjednik Operativne zone Split HV-a. A. Gotovina je pripremao i proveo akciju *Maslenica*. Nakon što ju je isplanirao i pripremio, Gotovina je 1995. i proveo operaciju *Oluja*. Nakon uspješno izvedene *Oluje* predsjednik Republike Hrvatske dr. Franjo Tuđman postavio je Gotovinu za glavnoga inspektora HV-a. Vrhovni zapovjednik oružanih snaga Stjepan Mesić umirovio je Antu Gotovinu 2000. godine. Haaški sud je 2005. godine podnio optužnicu protiv Gotovine u kojoj stoji da je kriv za udruženi zločinački pothvat, prisilno uklanjanje Srba, zločin protiv čovječnosti. Prvostupanjskom presudom Gotovina je osuđen na dvadeset i četiri godine zatvora. Nakon te presude odvjetnički tim Ante Gotovine žalio se Žalbenom sudu u Haagu. Sud je zbog nedostatka dokaza protiv Gotovine donio oslobađajuću presudu. Tom presudom operacija *Oluja* nije više smatrana zločinačkim pothvatom, a Hrvatska i njeni generali su oslobođeni. Danas je Ante Gotovina umirovljeni general i uživa u slobodnoj Hrvatskoj koju je pomogao obraniti.

Josipa Juričić

SEDMA UMJETNOST NEKAD I DANAS

U Parizu je 22. ožujka 1895. godine prikazan film braće Lumière *Izlazak radnika iz tvornice*, prvi film na svijetu. Trajao je tek nekoliko minuta, a od njega je zarađeno 35 franaka jer je projekciji prisustvovalo svega 35 gledatelja koji su platili cijenu ulaznice od samo jednoga franka. Od tada pa do danas prošlo je sto i osamnaest godina, a što se to u filmskoj umjetnosti za to vrijeme promijenilo i kako film izgleda danas? Čini se kako se danas ne može pogledati dobar film. Sa svih strana smo obasuti reklamama visokobudžetnih uradaka, nastavaka popularnih filmova i znanstvene fantastike koja se bazira na visokoj tehnologiji i specijalnim efektima. Često nam se čini da baš i nemamo izbora. Ono što se pušta u našim kinima i ono što se najviše najavljuje i „procjenjuje se da će biti hit“ nas i zainteresira, jer ne znamo ni za što drugo. Sve što se može vidjeti ovih dana su razni nastavci i loši filmovi znanstvene fantastike. Ono o čemu zapravo govorim najbolje se može vidjeti u crtićima. *Ledeno doba* nas je sve zabavilo i nasmijalo, a njihov posljednji, četvrti, nastavak je ništa doli blijeda kopija *Kralja lavova*, izlizana fora i klišeji u izazivanju emocija. Isto vrijedi i za treći dio popularnoga *Sumraka te Dozvolu za male Fockere* koji su dobili nagradu *Zlatna malina* za najgore filmove godine. Tu i tamo čak i naiđe film koji ima dobru priču, ali ga upropaste ili loša gluma ili previše efekata. Ispada da sve što nam se nudi su filmovi kojima je bitno samo što više zaraditi.

Ako se prisjetimo starih filmova, vidjet ćemo da se oni nisu snimali taktično ni iskorištavali prijašnju slavu. Stari filmovi su nas nečemu mogli i naučiti, to su bile prave životne priče sa istinskim životnim vrijednostima i pravi filmski junaci najboljih mogućih vrlina. Tadašnje filmske zvijezde su se uzdizale u nebesa i bili pravi uzori i junaci kako mladima, tako i starijima. Danas se ne možemo odlučiti je li neki glumac jako loš ili je pak jako dobar, a možda samo glumi u pogrešnim filmovima. Nema više diva poput Marilyn Monroe, Grace Kelly ili Audrey Hepburn. Bitno je samo zaraditi pa se ne preza ni od čega, posebno ne od nasilja i erotike, a dobne granice se samo smanjuju. Također se i podilazi „novoj“ publici ubacivajući sve više istospolnih veza i promovirajući ispravnost homoseksualne opredijeljenosti. Sve to izgleda kao

očajna potraga za novcem, redatelji ne znaju koju bi knjigu ponovo pretvorili u film ili koji bi događaj iz povijesti reanimirali. Svakako nedostaje mašte i kreativnosti. Kada ste zadnji put pogledali stvarno dobar film s nekom trajnom vrijednošću koji biste mogli gledati iznova i iznova?

Nije čudo da ne opada stopa piratstva jer tko još želi trošiti novac na DVD filma koji zapravo nikada više neće poželjeti pogledati ili platiti kino za nešto za što niste uopće sigurni da je vrijedno gledanja. Ipak ostajem trajno zapanjena činjenicom da poneki dobri filmovi i danas postoje. Nisu postali legendarni niti antologijski iz razloga što njih snimaju neke manje popularne kuće s manjim budžetima koje se ne mogu osloniti na skupu visoku tehnologiju. Za takve filmove nećete vidjeti plakate i reklame po časopisima i na televiziji. Teže ih je naći, ali jednom kad naviknete i znate gdje tražiti, moći ćete uživati u dobrim i kvalitetnim filmovima. I kao što se kaže za piratstvo glazbe: „Ljudi valjda *piratiraju* zato što žele pristup dobroj glazbi, a radio im to ne pruža“. Mislim da se tako nešto nažalost može primijeniti i na filmove.

Gloria Babić

SPAJAM NESPOJIVO SVIRAJUĆI UDARALJKE

○ spoju alternativne i klasične glazbe može se puno pisati, a svaki spoj ovisi o ukusu pojedinca. Alternativna glazba postoji od samoga početka muziciranja jer je u svakom vremenskom razdoblju bilo umjetnika koji su stvarali suprotno uvriježenim pravilima toga vremena. Alternativna glazba u današnjem smislu riječi razvija se početkom 20. stoljeća pojavom bluesa, malo kasnije jazza, a svoj vrhunac dostiže pojavom rock'n'rolla koji nije samo glazba već je postao i kultura mladih diljem svijeta. Mnogi danas misle kako su alternativna i klasična glazba nespojive, ali se svakim danom dokazuje suprotno. Pojedini glazbenici sviraju djela starijih skladatelja (Bach, Mozarta, Beethovena, Chopina...) na suvremenim instrumentima. S obzirom na to da sviram relativno mladu skupinu instrumenata (udaraljke) sreo sam se tek nekoliko puta s djelima prerađenim najčešće za melodijske udaraljke koje nisu postojale u doba kada su ta djela nastajala. Naklonjen sam stvaranju djela po klasičnim pravilima harmonije, ali ih po potrebi ne poštujem, jer ponekad tražim alternativu kako bih što bolje napisao ono što sam zamislio. Manji broj takvih skladbi skladao sam za svoj bend. Ovo načelo *spajanja nespojivoga* više sam primijenio na stvaranje samostalnih skladbi pretežito za udaraljke. Jedino pravilo koje mi je uvijek na umu jest pridržavati se svega naučenoga u klasičnoj glazbenoj naobrazbi i u to ukomponirati ono što mi se sviđa i što mi zvuči dobro.

Roko Đuzel

GLAZBENA ŠKOLA DR. FRA IVAN GLIBOTIĆ IMOTSKI

Već dugi niz godina Glazbena škola iz Imotskoga osvaja brojne nagrade i među najboljim je školama u Hrvatskoj. Osnovna glazbena škola dr. fra Ivan Glibotića iz Imotskoga započela je s radom u rujnu 1986. godine pri Narodnom sveučilištu u suradnji s Glazbenom školom Josip Hatze iz Splita.

13. travnja 2000. godine počela je sa samostalnim radom. Od tada se nižu uspjesi. Sa svojim ravnateljem Ivanom Glibotom Crnim, učenici osvajaju mnoge nagrade. Profesor Glibota predaje nekoliko puhačkih instrumenata i vodi Puhački orkestar.

Pod vodstvom prof. Vanje Domazet, na prvome dijelu državnoga natjecanja u kategoriji Dječji jednoglasni zbor, prvu nagradu osvojio je Mali pjevački zbor.

ORKESTAR GLAZBENE ŠKOLE

Hrvatski puhački orkestar Gradska glazba Imotski postigao je do sada najveći uspjeh u svojoj sto i četrdeset godina dugoj povijesti. U godini u kojoj upravo slave važnu obljetnicu, imotski glazbari su na natjecanju europskih puhačkih orkestara održanom u talijanskom gradu Riva del Garda, u drugoj kategoriji u konačnom poretku osvojili treće mjesto.

Time su zauvijek upisani u listu rezultata toga cijenjenoga natjecanja kao prvi hrvatski orkestar koji je ušao među prva tri nagrađena orkestra. U njihovoj konkurenciji nastupili su još orkestri iz Italije, Njemačke, Austrije, Finske i Švicarske. Od naših glazbenika, jedino su Talijani osvojili više bodova.

Posebnost našeg Orkestra je i to što je čak četrdeset glazbara u dobi od dvanaest do osamnaest godina zbog čega su na natjecanju bili i najmlađi orkestar. Učenike je pripremio Ivan Glibota Crni, a dirigirao je Vjekoslav Babić, dijete imotske glazbene škole.

Za ovaj izniman uspjeh imotski glazbari dobili su srebrni pehar, pismeno priznanje stručnoga ocjenjivačkog suda te Yamahin bas bubanj.

Katarina Šimić

TKO SMO KADA NISMO MI

Bliži nam se vrijeme poklada i maškara. Vrijeme kada se svatko može sakriti ispod maske i barem tih dana biti netko drugi. U našem kraju maškarama se vesele svi – od starijih ljudi koji se tom prigodom malo odmaknu od svojih briga i našale kao u mlade dane do dječice koja tu priliku koriste kako bi se maskirala u svoje omiljene superjunake ili likove iz bajki i crtića.

Imotske pokladne svečanosti vrijedne su posebne pažnje, kako s aspekta kontinuiteta tako osobito i s aspekta

građanske i obiteljske tradicije. *Bako* je specifična pojava u Imotskom i nema ga u drugim sredinama koje inače imaju bogatu tradiciju pokladnoga maškaravanja. Ako ga je u pokladnom životu drugdje i bilo, nije se zadržao u tradiciji te sredine. U Imotskom se zadržao do danas. O čemu se tu radi i kako izgleda Bakov ceremonijal? Sam naziv *bako* vezuje se za pojavu boga Bacchusa, zaštitnika vina kojega karakterizira sklonost užiticima i svim izopačenostima koje proizlaze iz karikiranih vinskih užitaka. U narodnim običajima Imotskoga predstavlja ga odabrani pojedinac koji u pokladnoj ceremoniji, prikladno maskiran i namazan, glumi pijanduru, *lokadura* i proždrljivca. On sjedi na uzvišenome mjestu u okićenim kolima, ispred njega je bačva, a u ruci vrč ili bukara. Prate ga njegova žena i djeca, muškarci maskirani u ženske likove s kojima se za vrijeme pokladne povorke neprestano nadvikuje i svađa. U Bakovoj pratnji su *lokaduri* koji pjesmom veličaju njegovu pojavu, usput zastajkujući kod svake kuće i primajući od domaćina darove, nekoć u vinu, danas u novcu koji će se potrošiti za završnu Bakovu večeru. Danas Bakove svečanosti započinju u Imotskom posebnim ceremonijalom objave pokladnoga slavlja kada grupa maškara uz bubnjeve obilazi ulice grada objavljujući skoro vrijeme *maškaravanja*, a potom na određenome mjestu, obično na glavnom trgu pokraj Tinova spomenika, gradonačelnik preda ključeve grada glavnom *maškaduru* iz te grupe. U okviru Bakovih svečanosti odvija se dječji maskenbal, glavni maskenbal u subotu, na Pokladnu nedjelju Bakova povorka i Krnjeval u kojem sudjeluju brojni građani i grupe maškara iz okolnih mjesta i na kojemu se čita uobičajena Krnjina oporuka. Sve, naravno, završava u Pokladni utorak, kada se događa poznata i popularna Večer humora, a slijedi je svečana večera sudionika Bakovih svečanosti i Krnjevala. S ovih manifestacija odlazi se s baterijama napunjenim smijehom dostatnim da se izdrži život do iduće godine. Iako su imotske Bakove svečanosti već organizirana manifestacija, u njima je toliko dragocjenoga amaterizma i originalnoga humora da su svake godine osobit doživljaj svakom promatraču.

Seljaci nisu mogli *gonjati modu* s modernim maskama i haljinama, već bi se oblačili u likove njima bliskima:

smišne babe i didove, mladence, muškarce s velikim spolovilom, žandara i neizostavnoga Đavla pod ovčjim bekinama s rogovima na glavi zamrčenog obraza tavom. Svake mačkare bi imale čuvare koji su nosili zovnice na sebi s lugom kojim bi posipali one koji bi im napakostili.

Već tridesetak godina duga je tradicija i proloških maškara, a već dvadeset godina zaredom u jutarnjim satima na pokladni utorak karnevalska povorka s krnjom *Bellamusom* krene put grada Imotskoga. Prije polaska u rano jutro iz razglasa kroz mjesto odzvanja: „Bellamusa se opet vratio“, što je znak za polazak. Sve to prate maštovite pojedinačne maske, kolona vozila popraćena

bučnom glazbom, škripom, lupanjem i drugim zvučnim efektima. Glavno događanje je spaljivanje krnje, krivca za sve nevolje na znamenitom *Bellamusinom* trgu.

I Runovići obilježavaju pokladne dane organizirajući tulume pod maskama i maskenbale koje traju do kasnih večernjih sati i na kraju večeri dariva najmaštovitija i najoriginalnija maska.

Imotski i okolna sela imaju tradiciju maškaranja i hodanja po selu. Postoje *male* i *velike mačkare*. U malim maškarama djeca u popodnevnim satima maskirana šeću selom i kucaju na vrata kuća pjevajući mom razveseljavajući domaćine i zaslužene slatkiše, voće, jaja ili novac. mačkare se održavaju na pokladni u večernjim satima. Grupe odrasle maskiraju u komične maske i šeću se kuće, pjevaju pjesme, piju vino ili rakiju, jedu *ušćipke* našale s domaćinima na lijep, a ponekad i ružan način.

Ponosni smo što je u Imotskoj krajini uspješno očuvana tradicija poklada tako, nadamo se da ćemo i ove godine veselo provesti te dane uz puno pjesme i veselja, i naravno uz nove još originalnije maske. Svima želimo pregršt što luđih i maštovitijih ideja!

i pjes-
dobiju
V e l i k e
u t o r a k
l i h l j u d i
l o m, u l a z e u
i n e r i j e t k o s e

i maškara. Isto
ja, i naravno uz

Matija Repušić

DUHOVNI IZAZOV MLADIMA

Aktivnim sudionicima u životu Crkve, kao i svima onima koji prate rad franjevacu i franjevki, jasno je što označava kratica Frama.

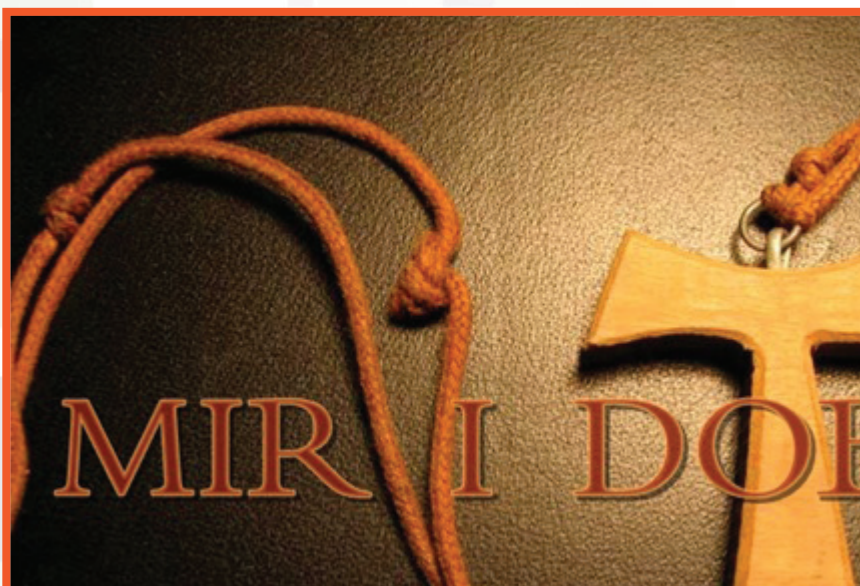
Franjevačka mladež (Frama) je bratstvo mladih katolika koji se osjećaju pozvanima od Duha Svetoga da žive Evanđelje u bratstvu, u svjetlu poruke sv. Franje Asiškog, u krugu Franjevačkog svjetovnog reda (FSR) i njegove duhovnosti, otkrivajući i produbljujući vlastiti poziv sudjelovanjem u različitim crkvenim i društvenim inicijativama i aktivnostima. Iz same definicije Frame može se izvući zaključak o onome što se očekuje od framaša iz Hrvatske ili bilo kojeg mjesta na svijetu. Vidljivo je da framaš ne može biti svatko i da framaš ne može biti izuzet iz okruženja. Franjevačka mladež definirana je dobno i hijerarhijski. Dobno predstavlja skupinu mladih ljudi

od petnaest do trideset godina. Statut Franjevačke mladeži nudi mladim osobama iznad trideset godina asimilaciju u Franjevački svjetovni red, jer je Frama, osim razlike u dobnoj strukturi jednaka FSR-u. Hijerarhijska tablica framaše raščlanjuje na one koji pripadaju određenom nacionalnom bratstvu, one koji pripadaju određenom području koje djeluje u tom nacionalnom bratstvu i u konačnici na one koji djeluju na mjesnoj razini. Upravo ta mjesna razina čini jezgru i glavna je točka sagledavanja i dobivanja objektivne slike Frame. Stoga se i Franjevačka mladež u Hrvatskoj dijeli na pet područnih bratstava (Osječko, Primorsko-istarsko, Splitsko-dubrovačko, Zadarsko-šibensko i Zagrebačko), a potom svako područno bratstvo broji određeni broj mjesnih bratstava. Također, framaši tijekom tekuće godine sudjeluju na nizu područnih susreta (škole animatora, duhovni kapitul, područni kapitul, Hod Frame) kao i nacionalnih, na kojima upoznaju framaše iz drugih mjesta i njihove načine rada. Motivi ulaska u Franjevačku mladež su različiti. Svi smo na neki način bili pozvani od Duha Svetoga da budemo barem dio velike franjevačke obitelji, baren na jedno određeno vrijeme. Frama će uvijek biti dio našeg života samim činom što smo prošli kroz nju. Pripadnost sv. Franji se očituje snažnom vjerom u Isusa Krista, u Evanđelje kao i u ostavštinu sv. Franje, među kojom se ističu humanost i ekološka osviještenost. Često se ispod dobrih djela većine ljudi u društvu kriju njihove osobne ambicije i ciljevi za vlastiti prosperitet. Ponekad ljudi i ne shvaćaju da time griješe, jer je grijeh već i sami umišljaj. Time se dovode u pitanje poštenje i integritet. Mladi su skupina ljudi u čije se poštenje i dobre namjere ne sumnja upravo zbog njihovih godina, neiskvarenosti i pripadnosti nekom od crkvenih pokreta. Frama ne staje samo na susretu i priči. U prilog tomu

govori i niz akcija koje mladi provode u svojim sredinama s ciljem da pomognu drugima. Od vođenja radijskih emisija za osviještenost ljudi o aktualnim potrebama bližnjih u vlastitoj sredini do prikupljanja odjeće i organiziranja karitativne lutrije za Caritas diljem Lijepe naše. Nekima nije teško peći kolače i pripremati hranu, izrađivati čestitke, božićne ukrase, organizirati prikupljanje namirnica povodom Međunarodnog dana borbe protiv siromaštva i poticati na cijeli niz akcija i inicijativa u svrhu poboljšanja svijeta u kojemu živimo. Splitsko-dubrovačko područno bratstvo okuplja devetnaest mjesnih bratstava, od čega četrnaest aktivnih, dva nastanku i jedno u obnovi. Prema statističkim podacima prošle godine, Franjevačka mladež broji 1634 osobe uključujući obećanike, primljenike i simpatizere. Kada se uzme u obzir da je prva Frama u Hrvatskoj osnovana 14. prosinca 1992. godine na Kaptolu u Zagrebu i da Franjevačka mladež na teritoriju

Hrvatske postoji dvadeset godina, onda je jasno koliko je generacija prošlo kroz nju. Sv. Franjo, čudak iz Asiza, nimalo tipičan za svoje doba nadahnjivao je i nadahnjuje još uvijek istim, ako ne i većim žarom nego ikad prije. I to je vesela i radosna vijest za sve one što aktivno djeluju u pastoralu. Nekad ljudi framaše doživljavaju čudno, smatraju ih nekakvim zanesenjacima, *klincima* koji ne znaju što je život. No nekada, ti isti *klinci* znaju biti puno aktivniji i nadobudniji članovi žive Kristove Crkve

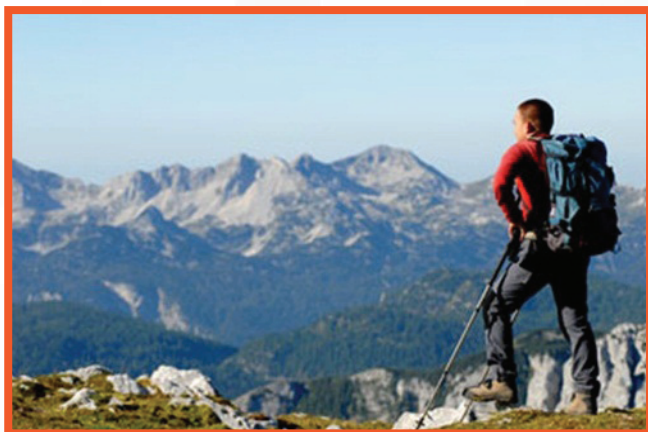

nego li velika većina onih koji sumnjaju u njihove pobude i rad. Ljudi su naučeni na uvriježeni način života i sve ono što nije tradicionalno i tipično osuđuju i skloni su to izbjegavati. Sv. Franjo je bio zanesenjak, entuzijast i upravo njegovo *da Bogu u to vrijeme zaslužno je zašto smo mi sada tu*. Možda se za njega nikada ne bi znalo da je radio sve po pravilima i bio tipičan tradicionalan lik. Za sve dobro, svim tim snažnim mladim ljudima koji vode i koji su dio Frame kao i njihovim duhovnim asistentima koji neprestano i neumoljivo rade s nama i za nas, veliko hvala. Hvala i svima koji aktivno djeluju u društvu, bilo putem Crkve ili svjetovnih udruga, jer malim djelima činimo iskorak u društvu i činimo naš svijet boljim mjestom za življenje.

Ana Mikulić,
Predsjednica Splitsko-dubrovačkog područnog bratstva Frame (2008.-2012.)

Svakodnevno nailazimo na privlačne ponude putovanja, a kad kažemo putovanje, obično mislimo na ekskurzije, organizirane izlete i slično, gdje je osiguran smještaj, hrana, aktivnosti i gdje postoji raspored kojega se moramo pridržavati. Iako većina pamti svoje školske izlete u pozitivnom svjetlu, uvijek ima i onih negativnih strana, kao što su na primjer manjak slobodnoga vremena, često naporne aktivnosti, raspored, ljudi s kojima se inače ne bismo družili, i tako dalje. Koji su, dakle, alternativni načini putovanja i kako to mladi sve putuju danas?

Jedan od najraširenijih načina povoljnoga putovanja je *couchsurfing*, web stranica koja pruža nekoliko mogućnosti, a jedna od njih je i zamjena stanova, tj. *smještaj za smještaj*. Osnovna ideja je da pronađete nekoga tko nudi besplatan smještaj, u zamjenu da ste i vi voljni pružiti isto, bilo u Hrvatskoj ili u svijetu. Popularnost stranice dokazuje i činjenica da je koristi preko tri milijuna korisnika u dvjesto i pedeset zemalja, dok je desetak tisuća Hrvata. Ovo je izvrstan način da mladi upoznaju nove ljude, bolje shvate običaje zemlje koju posjećuju i uštede novac. Ako se odvažite na ovakvo nešto, trebate se registrirati na CouchSurfing.com, urediti svoj profil i jednostavno pronaći

smještaj koji vam odgovara! Osim toga, trebate imati na umu da ovo uključuje samo smještaj – putne i ostale troškove morat ćete sami riješiti.

Postoji još jedan zanimljiv način putovanja koji je zadnjih godina prilično raširen među mladima željima pustolovine, a to je *backpacking*. Backpacking ima mnogo prednosti: jedan je od najjeftinijih načina putovanja, pruža najviše slobode i za ljude avanturističkoga duha i izdržljivosti svakako je odlična opcija. Doduše, ima i nekih negativnih strana ovakvoga načina putovanja kao što su moguće upadanje u nevolje, krađe, i napokon, činjenica da je sve što nosite na putovanje stalno s vama u ruksaku.

Osim navedenih, postoje i drugi načini na koje možemo posjetiti druge gradove, države, kontinente, ali po mome mišljenju *couchsurfing* i *backpacking* su odličan izbor za mlade ljude koji žele stjecati nova prijateljstva, upoznavati druge kulture, narode i običaje te napokon, uživati u pustolovinama za manje novca.

Valentina Divić

ZAŠTO GLEDAMO SULEJMANA

Sulejman Veličanstveni bio je deseti vladar Osmanskoga Carstva koji je mudroču i ratnim umijećem, osvajao svoj narod i podanike. Njegova vladavina počela je 1520. godine kada je Osmanlijsko carstvo doseglo svoj vrhunac. Umro je prilikom opsade Sigeta 1566. godine.

Sulejman Veličanstveni bio je jako talentiran ratnik i svoje je carstvo proširio na čak tri kontinenta.

Danas je u njegovu čast u Turskoj snimljena televizijska serija, ljubavna priča nadahnuta poviješću. Serija prati njegov buran život, uspjehe, ratne pohode i spletke na dvoru (u haremu) koje gledatelje drže u neizvjesnosti. U ekranizaciji Sulejmanovoga života, on je predstavljen kao dobar vladar i veliki romantičar koji se zaljubio u kćer ukrajinskoga pravoslavnoga svećenika, robinju Aleksandru, kojoj je dao ime Hurem. Ona u Sultanov život donosi ljubav i radost, a u harem unosi nemir svojim spletkama i svađama. Radnju upotpunjuju njeni neprijatelji i drugi sporedni likovi koji nisu nužno povijesne osobe. Telenovela *Sulejman Veličanstveni* danas je jedna od najgledanijih u Hrvatskoj. Nitko dosad nije pronašao pravi razlog zašto Hrvati gledaju ovu seriju. Možda zbog povijesne napetosti između našega naroda i Turaka ili pak zbog zanimljivosti i njihovoga stila života? Nekima su razlozi gledanja ove serije

sultanije koje su raskošno odjevene, privlačne, zanosne i raskošne ljepote. Mnogi ipak tvrde kako je razlog gledanja povijesna radnja, Sulejmanovi pohodi i osvajanja. Naravno, svatko od gledatelja ima svoj razlog, ali koji bi bio onaj što prevladavajući? Pričalo se kako radnja u seriji baš i nije istinita te da su svi osmanlijski porazi prikani kao pobjede.

Mnogi smatraju da Turci preko serije ponovno osvajaju svijet. U prilog toj tvrdnji govori činjenica da se sve više Hrvata odlučuje na učenje turskoga u školama stranih jezika i da je Istanbul postao jedna od najpoželjnijih turističkih destinacija. Svatko od nas ima svoj razlog zašto gleda *Sulejmana Veličanstvenoga* i svatko od nas ima svoje mišljenje i svoj stav.

Usprkos raznim tvrdnjama, jedna je stvar sigurna, a to je kako će svi oni koji gledaju seriju, svaki dan napeto i željno iščekivati novu epizodu.

Ivana Maršić

Svi smo upoznati s pandemijom koja se u kratkom razdoblju nekontrolirano proširila u svijetu mladih. To je društvena mreža Facebook. Profil na fejsu je nešto sasvim normalno što svatko ima. Popularnost Facebooka raste brzinom svjetlosti jer na brz i pristupačan način pruža mnoštvo razolikih informacija i mogućnosti komuniciranja s drugima. Više nije problem upoznati se s okolnostima u kojima se nalaze nama važne osobe pa bile one i na drugom kraju planeta, niti je problem saznati bilo kakve informacije o događanjima u svijetu. Facebook ima i svoje loše strane. Nesvjesno postajemo ovisni o toj društvenoj mreži, oslanjamo se na nju ni ne shvaćajući koliko to sve može biti opasno. Ne možemo pročitati što zapravo znači osmijeh napisan dvotočjem i zagradom. Sve više vremena provodimo na fejsu, zapostavljamo ljude oko sebe, a u školi nerijetko nastaju problemi kako zbog manjka koncentracije, kojoj je uzrok prekomjerno korištenje društvenih mreža, tako i zbog mobitela, koji nam se „slučajno“ na satu nađu ispod klupe. Javlja se ovisnost u mladi često gube doticaj sa stvarnošću. Protiv takve dijagnoze ne borimo se lijekovima. Takvo stanje prolazi bez znanja roditelja koji ne mogu utjecati na razne čimbenike u životu svoje djece kao ni na ono što se svakodnevno odigrava na ekranima mobitela i laptopa. Ako se možemo kontrolirati, Facebook nam može biti izvor povremene zabave, komunikacije i dijeljenja informacija s našim stvarnim i virtualnim prijateljima. Sve više od toga je previše!

Ivana Divić

Facebook utječe na promjene u hrvatskome jeziku. Mladi preuzimaju neke engleske riječi, kratice itd. katkada u izvornome obliku, a znaju ih i "pohrvatiti". Nečiju sliku tako možeš lajkati i komentirati. Komentari su često kratice koje izriču divljenje ili zgražanje, ovisno o kontekstu, poput kratice OMG – Oh my God/O moj Bože, VT – volim te, LN – laku noć, LOL – laughing out loud/da pukneš od smijeha, CU – see you/ vidimo se, itd.

Antea Šimić

LEPOTA IZ PRIRODE

Vrijednost ljepote je u beskrajnoj raznolikosti vidova u kojima nam se javlja. U tome je i njena oplemenjujuća snaga i njena najveća draž.

Ivo Andrić

U moru kozmetičkih i farmaceutskih pripravaka koji obećavaju vječnu mladost i ljepotu našega tijela, sve je više pobornika prirodne kozmetike i tradicionalnoga načina njege kože koji su koristile i naše bake. U vlastitoj kuhinji možemo pronaći sastojke koji će naše tijelo učiniti njegovanim i blistavim, a naš duh oplemeniti zadovoljstvom jer smo to napravili sami. Evo nekoliko jednostavnih i korisnih savjeta kako zablistati.

Maska od jabuka i meda

Naribajte jabuke i dodajte tri do četiri žlice meda. Dobro izmiješajte i nanesite na lice. Pričekajte deset do petnaest minuta. Nakon toga lice isperite mlakom vodom. I to je to!

Maska daje najbolje rezultate kada je svježe pripremljena. Jabuka je učinkovita kao piling za čišćenje, a zajedno s medom čisti pore i kožu čini svježom.

Ružmarin za lice i kosu

U 100 ml prokuhane vode dodajte deset kapi ružmarinovoga ulja i deset kapi lavandinoga eteričnog ulja. Umivajte se ovim pripravkom nekoliko dana zaredom i vaše lice će vam biti zahvalno.

Maska od krumpira

Kako bi vam koža bila svježija i glatka, zgnječite krumpir, pomiješajte ga s malo svježega mlijeka i jednim žumanjkom. Isperite lice vrućom, a zatim i hladnom vodom.

Za lice bez bora

Premda još nemate bore, vaše mame i bake mogle bi se razveseliti ako im priuštite ovaj tretman. Dvije žlice meda i jedan bjelanjak umiješajte u kašu. Neka stoji na licu dvadesetak minuta. Ispirite nekoliko puta naizmjenice hladnom i vrućom vodom tako da završite s hladnim mlazom. (Ovu masku ipak nije preporučljivo

prečesto upotrebljavati.)

Protiv prištića

Ako vas muče prištići, evo prirodnoga recepta koji bi vam mogao pomoći.

Ogulite rajčicu (stavite je na minutu u vruću vodu i kožica će se lakše skidati) te četvrtinu rajčice pomiješajte s jednom čajnom žličicom jogurta i žlicom aloe vere. Dodajte četiri kapi eteričnoga ulja mente. Od sastojaka napravite homogenu smjesu i nanesite na lice. Ostavite neka djeluje desetak minuta, a zatim isperite toplom vodom.

Maska od banane

Maska od banane je univerzalna i jako dobra za sve tipove kože. Jednu bananu zgnječite i nanesite na lice. Neka djeluje oko pola sata. Najbolje isprati čajem od kamilice. Maska se može primijeniti najviše dva puta tjedno.

Zablistajte uz pomoć ovih dostupnih i jeftinih sastojaka koji se mogu pronaći u svakom domu. Danas su prirodna ljepota i ljepota iz prirode definitivno u trendu!

Andrea Dropuljić

IMOTSKI ZIMSKI PIJAT

Imotski je prekrasan grad, a imotska jela su pravi praznik za nepce. U njima podjednako uživaju i Imočani i njihovi gosti.

Od slastica, zimi se najčešće prave *rafijoli*, Imotska torta te Slatko koje je ujedno i jedan od naših najstarijih kolača. Obično se nosi kao prigodni poklon na krštenja, vjenčanja, pričesti i krizme, a njegova priprema vrlo je jednostavna. Za recept sam se obratila svojoj baki Ani.

U jednu terinu metnemo dvanest kašika cukra i dvanest jaja. Mutimo dva'estak minuta dok se sve ne sjedini. U to dodamo trinest kašika brašna i mrvu sode bikarbone. Namažemo uljen tepsiju ili teću, u nju ulijemo to što smo izmutili i stavimo u šporet da se peče. Na samon kraju, kad je gotovo, kolač ukrasimo tako da u nj zabodemo grančicu šparoge ili ruzmarina i pospemo cukron.

Osim slastica imamo i druga raznolika jela. Neka od njih su: *ušćipci*, *rašćika*, *zelje sa suvin meson*, *kobasice*, *pečenicu*, *divenice*, *kiseli kupus*, *čvarci* (čvrlje)...

Zimi se najčešće pripremaju *čvarci* (čvrlje) i *divenice*. Čvarke pravimo tako da slaninu od zaklanoga gudina izrižemo na kockice veličine dva-tri centa. Isickana slanina se metne kuvat u kazan. Dok se kuva, triba se stalno mišat. Kad požuti, undan se mast cidi, a čvarci ostaju u cidilu. Divenice pravimo tako da za vrime dok se gudin kolje vatamo krv u tavu koja se izliva u lonac sa soli da se ne zgruše. Poslije toga, vrućon vodon zaparimo smjesu krvi i kukuruznoga brašna (pure). Sve se to miša i po potrebi se doda dikoja suva grožđica ili zeru koromača. Undan oprano crivo nadivamo i obarimo. Kad se ocide, obise se u dimnu kužinicu da se suše.

Važno je napomenuti da su sva ova jela tradicionalna i da se recepti prenose s koljena na koljeno. Neka da ih je pravila moja prabaka, još uvijek ih prave moja baka i majka, a u budućnosti ću ih praviti i ja.

Anela Mikulić

(prema kazivanju babe Ane Mikulić)

Časopis mladih „Rič“ Razgovori i čudesa

Broj 1

Izdavač:

Kulturna udruga mladih „K.U.M. PROLOŽAC“
Proložac bb, 21 264 Donji Proložac

Glavne i odgovorne urednice:

Ana Leko i Josipa Rimac

Uredništvo:

Hrvoje Garac

Toni Garac

Ana Leko

Josipa Rimac

Za list pišu:

Glorija Babić, Tanja Bekavac, Darija Bubalo, Ivana Divić, Valentina Divić, Andrea Dropuljić, Roko Đuzel, Josipa Juričić, Marina Katavić, Anđela Maršić, Ivana Maršić, Ana Mikulić, Anela Mikulić, Lucija Mikulić, Ivana Meter, Petar Meter, Mia Meter, Dajana Mršić, Matija Repušić, Domagoj Šanić, Antea Šimić, Katarina Šimić i Sanja Tucak

Fotografije:

(preuzete s interneta)

Odabrala: Ana Rimac

Lektor:

Ana Leko

Grafičko oblikovanje:

Josip Soče

Tisak:

3D Mediart d.o.o. Velika Gorica

DISTRIBUCIJU ČASOPISA POMOGAO JE PEKANOVIĆ d.o.o., Zmijavci

photo by *Nedraan Vidak*